

ברכה סרי (מימין) בחתונתה הנברים הישראליים הם נסים, מגעילים... ונוקשים...

לי לא איכפת איך ביתי נראה. אינני עוד קורבן של החינוך התימני הנוקשה. אמא שלי היתה קורבן. היא קוננה על מר גורלה, אולם לא עשתה דבר כדי לשנותו. אני פועלת, משנה את חיי ללא הרף.

גם נשים אחרות, כמוני, הגיעו בוודאי לשלב הזה, שבו הן מחליטות בענייני הבית והבתולין. אולם בכל מה שקשור למילחמה ושלוש אנחנו עדיין כנועות, מקבלות את דעתם של הגברים.

גברים מגעילים

ה גברים הישראליים הם אנשי כוח, גסים, מגעילים, נוקשים. לכן הם מעוררים מילחמות. אני מתעבת את שילטון הכוח. כתי שני לא יתגייס לצבא שלחתי אותו לאביו בארצות הברית. אני, שנתי לי חיים, רוצה לשמור על חיי גם עכשיו. כשהוא מגיע לגיל 18.

אינני יכולה להבין את הנשים המגיעות את עריסת בניהן ושרות: תישן בני, תגרל ותהייה חיל חוק ר גיבור. איך יכולה אשה לשלוח את בנה למקום שבו קיימת סכנה לחייו? הגיע הזמן שנהיה חוקות, שנחלל להיכנע לגברים, שנילחם למען ה שלום כיומנתנו שלנו, מתוך הרגשות האמהיים שלנו.

עד מתי נוסף להיות האחיות, העובדות הסוציאליות המרפאות את פצעיהם המלחמה של גברים תאכזר? שרה לייבוז'ביץ

ליז פחימה ואמיר אוריין בהצגה "קריעה" אמ' ילדה 18 פעם...

כדי שאיש לא ילעג לה. היא עובדת מצטיינת במקום העבודה שלה, שמא יקניטו אותה אם תתשל. אני כבר עברתי את השלב הזה. (סרי מציגה בגאווה את חררי ביתה המרושלים. שמיכה שאינה פרושה כהלכה משמשת לה כרגל פנמיניסטי יותר מאלף כרזות.)

עוררה בי גועל. החלטתי שאינני מוכנה לסיים את חיי כמו אמ, דורתי וכל חברותיה, כאשר קשת יום ומרידה, השונאת את חייה. כשהגעתי לגיל 29, הרגשתי שאני רוצה ללדת ילד. בגלל החינוך השמרני שלי לא העזתי ללדת מוזן למסגרת הנישואין. מצאתי גבר, אמריקאי, שהיה מוכן להתחתן אתי, להפרות אותי ולהתגרש ממני אחרי שנה. כך היה. התחתנו. ילדתי את בני הבכור. אלא שמהו בתוכנית המקורית השתבש. אחרי שנה ילדתי את בתי. התגרשנו רק אחרי שלוש שנות נישואין.

הנשיות, וכל מה שקשור באשה, נחשבו לגרוע, למשפיל, לטמא. המחזור החדשי טמא. על אשה הרה אמרו שיש לה תולעים בבטן.

הייתי עדה למחזות קשים של נשים שמתו בלידה. אמי ילדה 18 פעמים, ובכל פעם היה הבית מתמלא בנשים מתלחשות, אופפות אותי בתחושה שמהרה נורא קורה.

אני הסתובבתי בתוך הלהקה המרושעת הזאת בפחד מתמיד. חשתי

אומרת סרי. את הסיפור כתבה לפני עשר שנים ופירסמה אותו בשם פועה מרידור בירחון הפמיניסטי נה. זהו ת"י אור ליליכלולתיה של נערה תימנית, הנישאת בעל-כורחה לגבר המבוגר ממנה בשנים רבות.

מספרת סרי:

רציתי להבין מדוע נשים אחרות מצליחות, ודווקא אני נשארת עניה, משרתת את הסביבה שלי בכל מיני צורות, ולא מצליחה להגשים את מה

התימנים הם נחמדים כליך רק מפני שהם כוחדים להיות לא נחמדים...

שילעגו לי, שיציקו לי. הרי אף פעם אי אפשר להצליח. למשל? מדוע כשלונות צפויים בעבודת הבית. אם העוגה עולה יפה, התבשיל מוקדח. ואם עבודת הבישול מצליחה, הרי שבפניות נשאר קצת אבק. וכשאני נכשלת לעגו לי, כמוכון, וכשהצלחתי שמו עלי עין רעה. כלומר, סופה של כל אשה הוא כישלון.

לא רק אני. כל התימניות חיו בתוך הפחדים האלה. לכן אומרים שהתימנים

שאני חולמת עליו. למה אני לא פרופ' סורית באוניברסיטה, למשל? מדוע אינני מתקדמת בעבודה?

התחלתי לחטט בזכרונות משנות ילדותי בתימן. ואז הבנתי כי זה הגורל שנקבע לי מיום היוולדי. להיות משרתת נכנעת של הגברים.

המיטען הרגשי שלי, של כל הנשים התימניות, רומה לעולמה הנפשי של גיבורת קריעה. כולנו חונכנו להיות אפסיות, מטומטמות, כנועות.

עד גיל 9 ישבתי בבית. בררתי חיטים, כיבסתי חיתולים, טיפלתי ב- תרנגולות.

הייתי איטית. הכל חשבו שאני עצלנית, והירבו להציק לי. ילדה בת 9 אמורה להיות עקרת-בית מושלמת.

כשעברתי באחד הימים כרוחב ר צעתי לראות ילדים משחקים, שפכה עלי אמי מים רותחים מתוך סירי-הבשר. זו פריצות להבית במישחקים, ילדה צריכה לעבוד ולא להינות, אמרה לי. כששאלתי שאלות, השיבו לי שאני חוצפנית. ילדה צריכה לעבוד ולא לה תעניין בכל מיני אירועים שאין להם כל קשר לעבודת הבית.

כך, סגורה ומסוגרת, מנותקת מה עולם החיצוני, ספגתי אל תוכי רק את חוויות הבית, ומה שראיתי היה אפל ונורא.

תולעים בבטן

ה נשים התימניות היו מרושעות עד אימה. את כל מרתן, את כל סכלן, שפכו על נשים אחרות, ובמיוחד על ילדות. הן היו מקניטות אותי, מתעללות בי, מציקות לי בכל הזדמנות, נהנות לראות אותי פורצת בכבי.

אפשר להבין אותן, אם כי לא לי סלוח. הן שואו את חייהן, את גופן, את כל הווייתן. אפילו שיריהן השמחים שירייה האבה שלהן, לא היו אלא קינות על מריגורלן, על עבודתן הקשה, על עצם העובדה שהושלכו מבית הוריהן וגמכרו לגבר זר, להיות לו לשפחות.

ברכה עם אביה

ענייני בית ובתולין

ס רי (47) נמוכת-קומה, קווי שביה בשערותיה, גרה עם בנה ובתה בשכונת שערי-חסד בירושלים. היא מרבת בכאב, במרירות. גם היום,

"כל התימניות חיות בתוך הפחדים האלה... גם כיום חייה של תימניה צעירה רצופים כל הזמן פחדים..."

אל המיורת, כאשר גורלה של האשה המיזרחית מוצג בצבעים כה קודרים? קשה לה, לברכה סרי, ליישב את הסתירה הזאת, שהרי לדעתה תרי מגיות הצעירות, בנות-ימינו, נכנעות ומדוכאות כמעט כמו אמותיהן.

סרי: חייה של התימניה הצעירה רצופים בפחדים. עדיין נותרה בה הכניעה המסורתית לגבר, לבית. היא מקרצפת את ביתה עד כלות כוחותיה,

כמעט 40 שנה אחרי ימי-הילדות ב- תימן, היא עדיין מתדיינת עם העדה התימנית, אינה סולחת. כשהיתה בת 9 עלתה לארץ עם מישפחתה. הוריה ושישה אחים ואחיות. תקופת-מה גרה בראש-העין, למדה בבית-ספר תיכון, בסמינר למורות דתיות ובאוניברסיטה העברית. כל הזמן היה ברור לי שלא נועדתי לחיי-נישואין. עצם הוכרת המילה הזו

מין מאחורי שמיכה

ברכה סרי טוענת כי דן-בניה סרי, מי שכתב את עוגיות המלח של סבתא סולטנה ואת ציפורי הצל, הוא קרוב-מישפחה רחוק שלה.

דן סרי: ניסיתי לחפש קשרים בינינו, ולא מצאתי. יכול להיות שהיא הצליחה בחיפושיה יותר ממני.

את הסיפור קריעה לא קראתי. בדרך-כלל קיימת בי רתיעה מאמירת דברים באופן ישיר. אני די נבוך כשאני כותב על מין. אני מדבר על הנושא הזה כמו מאחורי שמיכה. לכן גם אילו הייתי קורא את הסיפור, לא הייתי מסוגל להביע עליו דיעה. בניגוד לברכה, אינני מסוגל לכתוב על התימנים. כתיבה מתוך רגשות אינה משרתת את האמנות.

הצגתה את האשה המיזרחית ככנועה, כאומללה, אינה מנותקת מהמציאות. כאלה היו הנשים של אז. קשות-יום, ללא טיפת אושר. כך היתה אמי, ואת זעקת אומללותה אני צועק בסיפורי, מתוך תיקווה לכפר על כל מה שלא הענקתי לה בחייה.

למעשה, הגיוני הוא שגם התימניות הצעירות מדוכאות. הרי כולנו מוצאים של תמונות-הילדות. סביר להניח כי אשה, שספגה זיכרונות קשים של אם מדוכאה, סוחבת את הנטל הזה אחריה בהתבגרה.

אשתי, למשל, מנקה את הבית כאילו היתה זו מעבדה רפואית. כשאנחנו מנסים לברר מדוע היא עושה זאת, היא מספרת שבילדותה אמא שלה רדתה בה, הכריחה אותה לעזור בנקיון הבית כמו שהיא עצמה עושה, מתוך כפייתיות נוקשה.